

วัดอุทัย

ชื่อแหล่ง วัดอุทัย
ที่ตั้ง ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
เส้นทางเข้าสู่แหล่ง จากศาลากลาง ไปตามถนนราชวิถี ข้ามสะพานเทศบาล เข้าถนนมาตยวงศ์ไปจนถึงแยกตัดกับถนนพระทรง เลี้ยวซ้ายเข้าถนนพระทรง ไปประมาณ 100 เมตร วัดอยู่ทางซ้าย
สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
สภาพภูมิศาสตร์ ที่ราบ
แหล่งน้ำ แม่น้ำเพชรบุรี
ประวัติ เป็นวัดเก่าแก่ที่มีมานานมีบางช่วงมีพระจำพรรษาน้อย จึงรวมกับวัดโพธาราม ราวปี พ.ศ. 2492 ใช้ชื่อว่า วัดอุทัยโพธาราม

ใน พ.ศ. 2452 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จประพาสมณฑลราชบุรี ได้เสด็จมาที่วัดนี้ ซึ่งเป็นวัดที่ท่านผู้หญิงอยู่ ภรรยาเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ ปฏิสังขรณ์

หลักฐานทางด้านโบราณคดี

1. **อุโบสถ** มีร่องรอยว่าซ่อมแซมปรับปรุงมาหลายครั้ง แต่น่าจะคงรูปทรงเดิมไว้ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน ขนาด 5 ห้อง มีเสาอิง บัวหัวเสาเป็นบัวแฉก เจาะช่องประตู ทางด้านหน้า 2 ประตู และเจาะช่องประตูทางด้านข้างที่ห้องที่ 2 ของผนังด้านทิศเหนืออีก 1 ประตู ซุ้มประตูมีลวดลายปูนปั้นประดับและปรากฏร่องรอยซ่อมแซมใหม่ แต่คงลักษณะเดิมไว้ ผนังด้านข้างเจาะช่องหน้าต่างทางทิศใต้ 4 บาน ส่วนทางด้านทิศเหนือมี เพียง 3 บาน ซุ้มปูนปั้นที่ประดับช่องหน้าต่างเหลือเฉพาะทางด้านทิศใต้ เพียง 3 ซุ้ม ส่วนทางทิศเหนือปูนปั้นหลุดออกไปหมดแล้ว ลักษณะของซุ้ม และลวดลายปูนปั้นของเดิมนั้นกรอบซุ้มทรงสอบ เส้นกรอบบนและกรอบล่างที่ทำเป็นฐานสิงห์ อ่อนโค้ง ฐานอุโบสถเดิมน่าจะเป็นเส้นอ่อนโค้งด้วย

หลังคาอุโบสถ เป็นหลังคาลด 2 ชั้น เครื่องไม้มุงกระเบื้อง ปัจจุบันเป็นกระเบื้องดินเผาเคลือบสีของเดิมอาจเป็นกระเบื้องกาบกล้วย เพราะในบริเวณใกล้เคียงพบชิ้นส่วนกระเบื้องดังกล่าวตกอยู่เป็นจำนวนมาก เครื่องถ่ายของเป็นปูนปั้น ซ่อฟ้ารูปครุฑพยอม หางหงส์รูปหัวนาค

หน้าบันประดับลวดลายปูนปั้น ด้านทิศตะวันออกเป็นภาพจับเรื่องรามเกียรติ์ หน้าอุตูปิกนกทั้ง 2 ด้าน เป็นรูปพญาวานร ส่วนทางด้านทิศตะวันตก เป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑหោះ (ตะแคงข้าง) ส่วนหน้าอุตูปิกนกเป็นรูปเถาไม้ ต้นไม้

รอบอุโบสถ มีเสมาหินทรายแดง เป็นเสมาคู่สลักลวดลายทั้งด้านหน้าและด้านข้าง ขนาดลดหลั่นกัน ทรงค่อนข้างเพรียว ส่วนบนกว้าง ยอดแหลม แล้วคอดลงเป็นเอว และตัดตรงเป็นขอบสี่เหลี่ยมหน้าตัวเสมาสลักเป็นสันตรงกลาง มีเส้นโค้งออกไปตามแนวขอบทั้งสองด้าน ทำให้เกิดรูปคล้ายปอดแผ่ ส่วนบนตรงกลาง สลักลายดอกไม้ ลายกระนก ตรงแนวสามเหลี่ยมที่ท้องเสมาสลักลายประจำยาม ส่วนขอบแทนสลักลายกลีบบัว ส่วนขอบด้านข้างเป็นลายประจำยามบ้าง ลายประจำยามสลักลายดอกไม้บ้าง สำหรับด้านข้างเสมาปาดขอบเข้าหากันทำให้เกิดสันนูนตรงกลาง เหนือแทนปาดยกเป็นรูปสามเหลี่ยมสลักลายประจำยาม เสมาตั้งอยู่บนแท่นฐานสิงห์ย่อมุมประดับลวดลายปูนปั้นตัวเสมาตั้งอยู่บนบัวกลุ่มอีกชั้นหนึ่ง

ภายในอุโบสถ ประดิษฐานพระประธานปูนปั้น ปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีปูนปั้นแบบฐานสิงห์ประดับลวดลายปูนปั้น ด้านข้างมีพระอัครสาวก ยืนประคองอัญชliesีอยู่ นอกจากนี้ที่ด้านข้างพระประธาน ยังมีแท่นฐานพระพุทธรูปนั่ง อีก 4 องค์ องค์ทางซ้าย สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปหินทรายแดง ปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีปูนปั้น

องค์ถัดมาเหลือเฉพาะฐานชุกชี มีชิ้นส่วนองค์พระวางอยู่ด้านข้างแทนฐาน เป็นพระพุทธรูปหินทรายแดง

ทางขวา (ซ้ายของพระประธาน) องค์ริม ส่วนเศียรขาด มีผู้นำไปวางไว้ด้านล่างฐานชุกชี ส่วนองค์พระที่เป็นหินทรายแดง ยังประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีปูนปั้น ส่วนพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งเหลือเฉพาะส่วนองค์พระ และฐานชุกชี

2. **เจดีย์ทรงกลม** ขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ด้านหลังอุโบสถ ฐานย่อมุม ฐานประกอบด้วยชุดแฉ้นฟ้า 3 ชุด ร่องรับองค์ระฆังกลม บัลลังก์ย่อมุม ปล้องไฉนเป็นชุดมาลัยเถา รูปแบบเจดีย์เป็นแบบที่นิยมสร้างในสมัยรัชกาลที่ 4

การกำหนดอายุสมัย	อยุธยา - รัตนโกสินทร์
การประกาศขึ้นทะเบียน	ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน
รูปแบบของแหล่งโบราณคดี	วัดในพุทธศาสนา
วันเวลาที่ปฏิบัติงาน	สำรวจ 5,9 กันยายน 2539 บันทึก 15 กันยายน 2539
ผู้ปฏิบัติงาน	นางสาวพุง วงษ์น้อย
ที่มาของข้อมูล	พระราชหัตถเลขา เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินมณฑลราชบุรี ในปีระกา พ.ศ. 2452 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5) สมุดเพชรบุรี 2525

ภาพประกอบ :

อุโบสถวัดอุทัย ได้รับการซ่อมแซมแล้ว แต่ยังคงลักษณะเดิมไว้

หน้าบันอุโบสถวัดอุทัย ด้านทิศตะวันตก ประดับลวดลายปูนปั้นรูปนารายณ์ทรงครุฑหาวะ
หน้าอุดปีกนก เป็นรูปแกะไม้ ต้นไม้

ซุ้มประตูด้านข้าง (ทางทิศเหนือ) อุโบสถเป็นแบบ ซุ้มบันแถลง ประดับลวดลายปูนปั้น

พระประธาน และพระสาวกในอุโบสถวัดอุทัย พระประธานประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีปูนปั้น แบบฐานสิงห์

พระพุทธรูปในอุโบสถวัดอุทัย ปางมารวิชัยแกนเป็นหินทรายแดง